

Griezes *Crex crex* apdzīvotie biotopi Latvijā un to vēlamās apsaimniekošanas piemēri Eiropā – vai griezi Eiropā aizsargā Kopējā Lauksaimniecības politika (CAP)?

Oskars Keišs
Latvian Ornithological Society, University of Latvia
grieze@edu.lu.lv

Pateicības

- Vairāk nekā 80 brīvprātīgajiem, kas piedalījušies uzskaitēs kopš 1989. gada;
- Dr. Jānis Priednieks par monitoringa uzsākšanu 1989. gadā
- Dr. Aivars Mednis and Dr. Norbert Schäffer par padomiem
- Gadu gaitā monitoringam bijuši dažādi financējuma avoti, ieskaitot periodus, kad viss monitorings bija tikai un vienīgi brīvprātīgs;
- Patlaban (2015–2023) naktsputnu monitoringu lauksaimniecības ainavā financē Dabas aizsardzības pārvalde
- Pateicos savai ģimenei par pacietību!

Lauku putnu indekss

PECBMS

2023 UPDATE

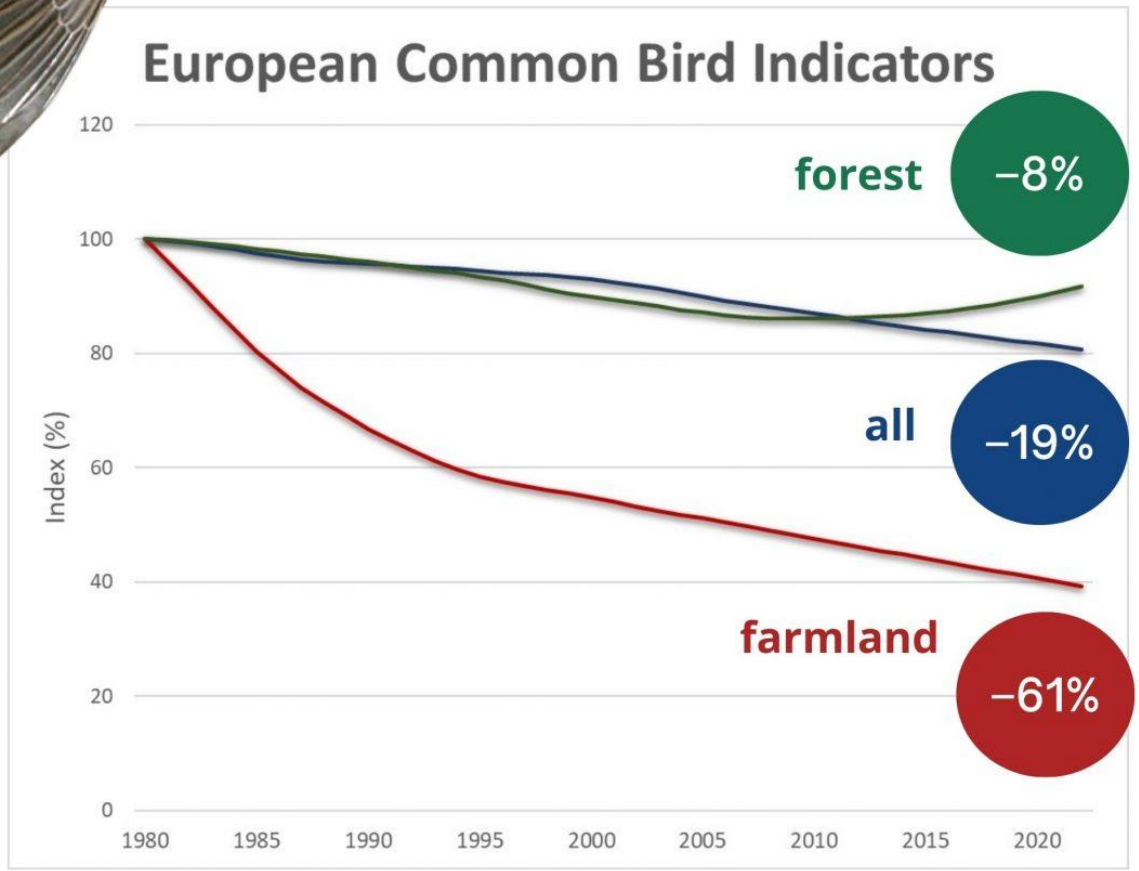
168 species

30 countries

43 years

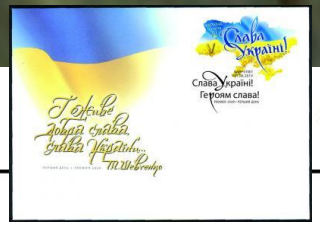
(1980–2022)

www.pecbms.info

Suga	rīts	nakts		atlants
C.crex	↓	↓		↓
E.hortulana	▮ ↓	n/a		↓ ↓
A.dumetorum	↑	↑ ↑		↑ ↑
A.palustris	▮	▮		↓
L.fluviatilis	↓	↓		↓
L.naevia	↓	↓		↓
A.arvensis	▮	n/a		↓
A.pratensis	▮	n/a		↓
V.vanellus	↓	n/a		↓
M.flava	↓ ↓	n/a		↓ ↓
C.coturnix	▮	↓		↑

Motacilla flava; Dzeltenā cielava; Geltonoji kielė; Hänilane; Keltavästäräkki; Gulārla

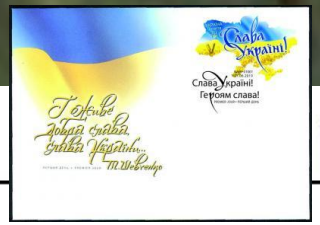
1980–1984

10x10 km

Priednieks et al. 1989

Iespējama	128
Ticama	187
Pierādīta	202
Kopā	517

Motacilla flava; Dzeltenā cielava; Geltonoji kielė; Hänilane; Keltavästäräkki; Gulärla

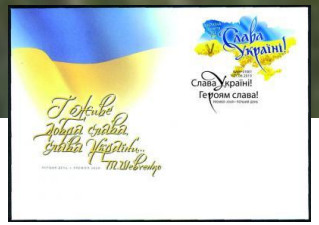
2000–2004

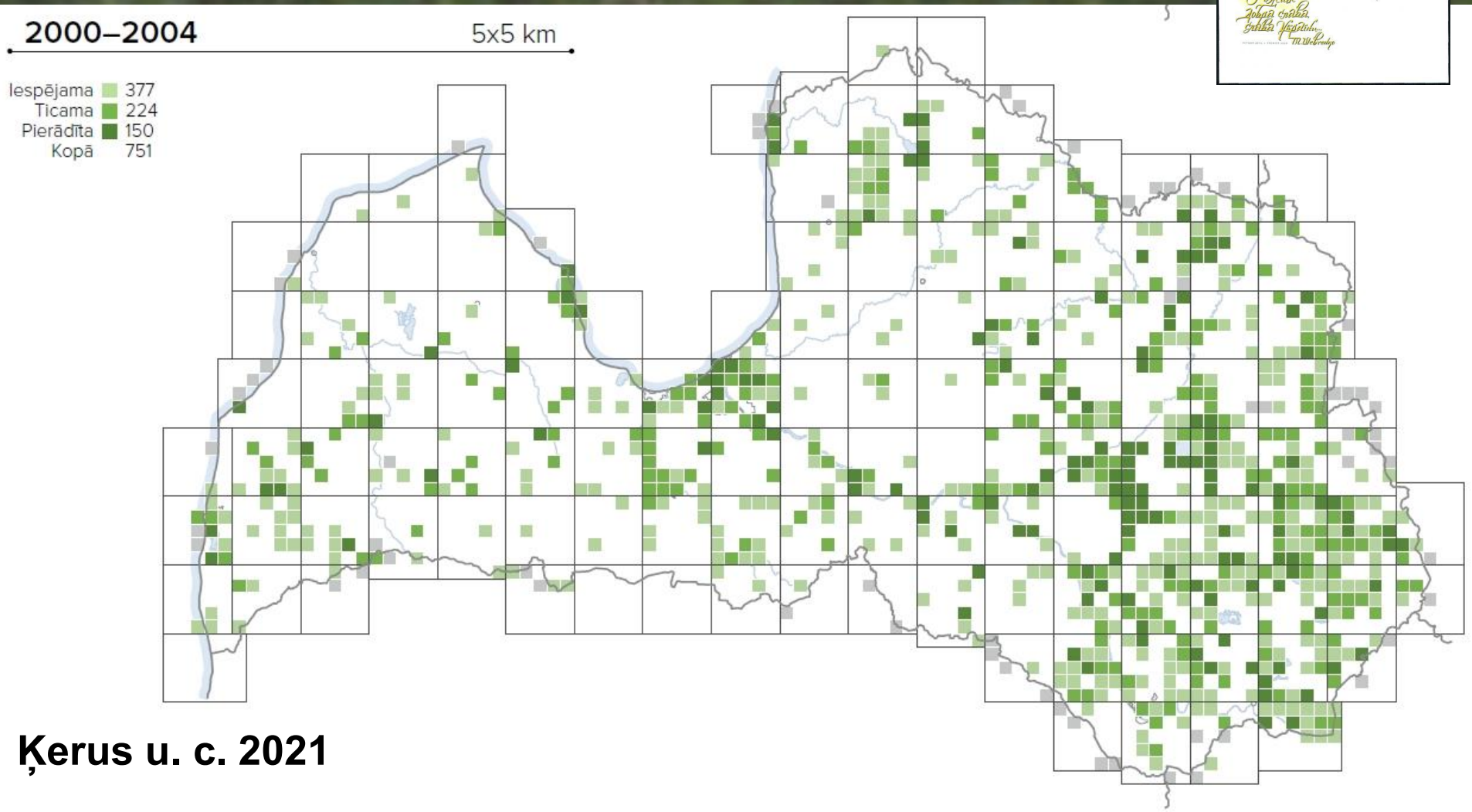
10x10 km

Ķerus u. c. 2021

Iespējama	169
Ticama	130
Pierādīta	119
Kopā	418

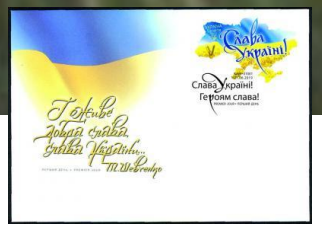
Motacilla flava; Dzeltenā cielava; Geltonoji kielė; Hänilane; Keltavästäräkki; Gulärla

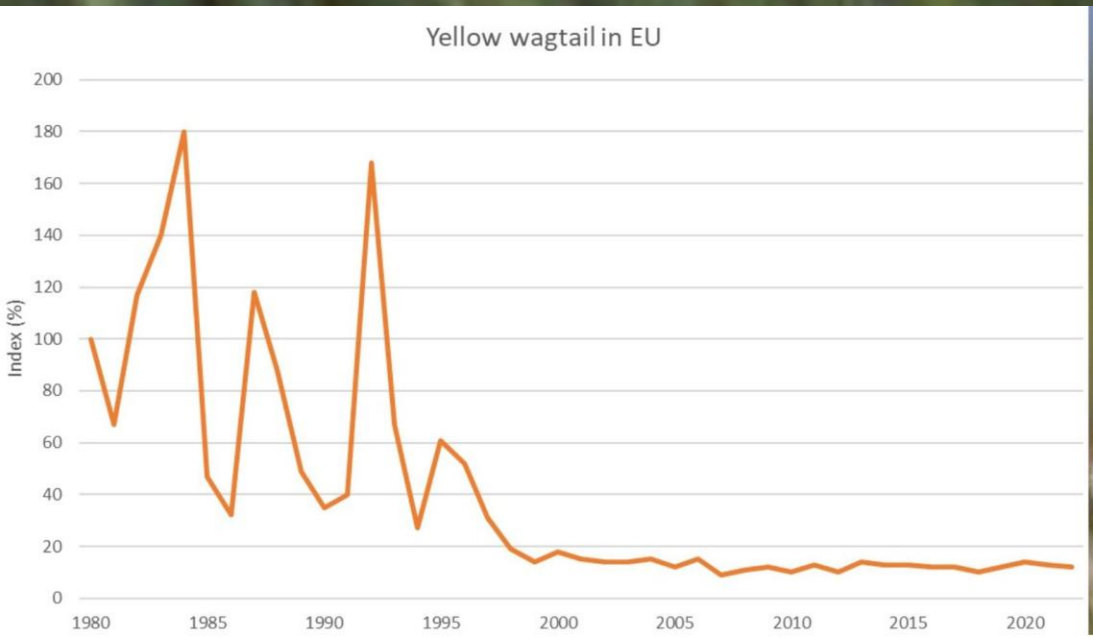

Ķerus u. c. 2021

Motacilla flava; Dzeltenā cielava; Geltonoji kielė; Hänilane; Keltavästäräkki; Gulärla

Ķerus u. c. 2021

– 88%

EU, 1980–2022

The **Yellow Wagtail *Motacilla flava*** is one of the species whose numbers have dropped the most in the EU. The decline of this grassland bird is probably due to the drying up of wet meadows, and threats it faces during migration to sub-Saharan Africa.

PECBMS

www.pecbms.info

EBCC
European Bird Census Council
every bird counts

Naktsputnu monitorings

- griezes monitorings kopš 1989. gada, kopš 2006. gada – visas naktī aktīvās sugas;
  - lauku ainavā;
  - divas uzskaites no 20. maija līdz 10. jūlijam;
  - naktī 23:00–3:00;
  - pēc iespējas kartēts arī zemes izmantošanas veids;

Naktsputnu monitoringa parauglaukumi Latvijā

60
50
40
30
20
10
0

1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023

Plavas_nekultivetas

CRECRE
26

Citas_apbuves_pagalmi

Atmatas_zalaju

Plavas_nekultivetas

Apzīmējumi

- 2. uzskaite
- Biotopi_Erglu klintis

N

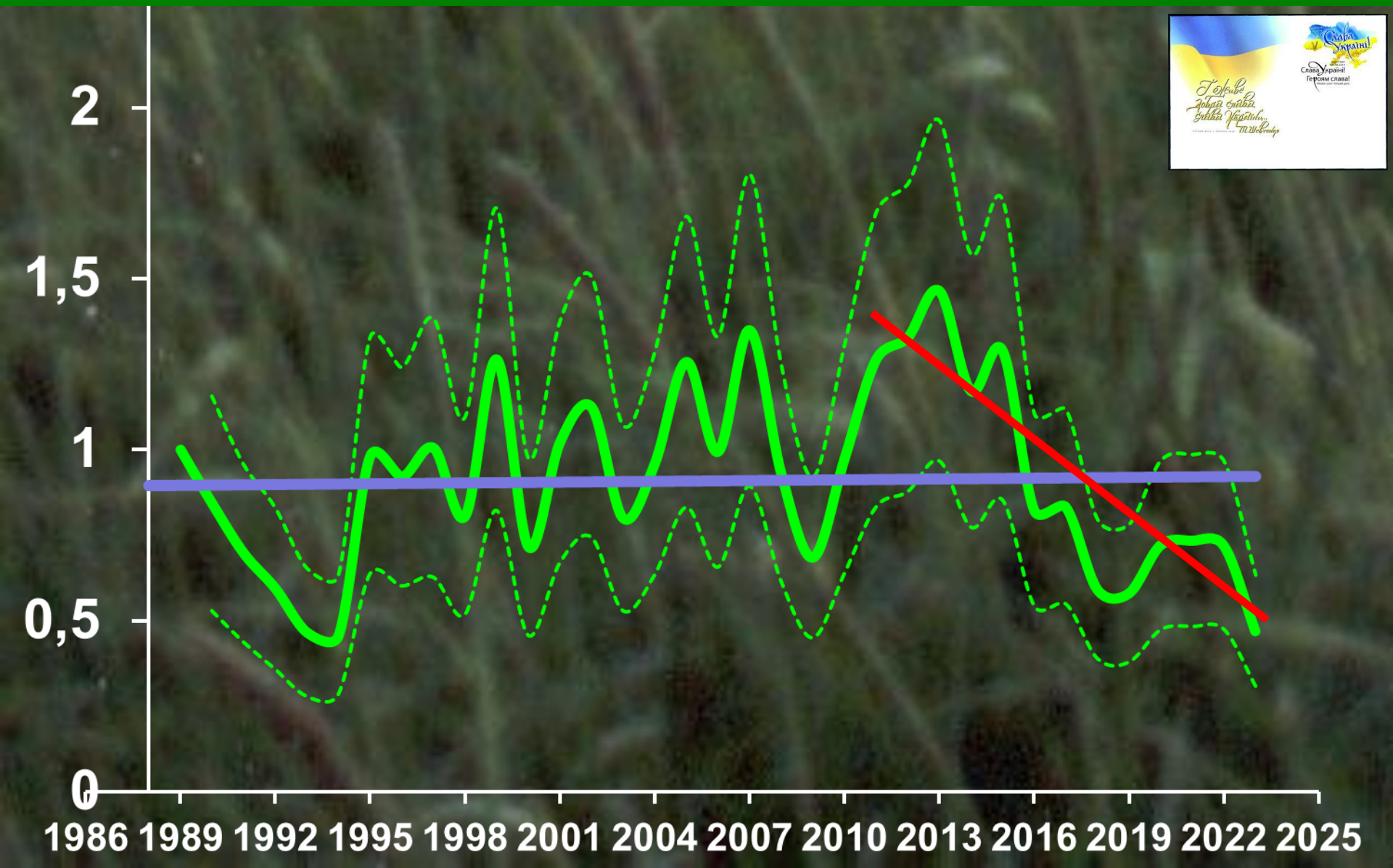
Rūjiena
Vecalaca
Kaičupe
Ozoli
Ģipka
Ance
Anuži
Škipeles
Strautiņi
Ērglu klintis
Kleperi
Saulkrasti-Skulte
Dzedri
Cēsu kokaudzētava
Lejasciems
Litene
Užavas pļavas
Kempji
Dzērbene
Bānūži
Stāmeriene
Lode
Kalnamuiža
Sloboda
Upmalas-Mālpils
Užavas augštece
Buļļupe
Ropaži
Bajāri
Suntaži
Pavasari
Mārupe
Vēršava
Bērzpils
Mazā Snēpele
Ikšķile
Dunduru pļavas
Lielupes paliene
Brektes
Aizpute
Katlakalns
Zādzene
Lielvārde
Jaunpils
Lestene
Kalnciems
Krape
Stiglava
Svētvalde
Biksti
Līvbērze
Pāriecava
Mētriena
Zvārde
Miezīte
Taurkalne
Kokmuiža
Aizrake
Ziedkalne
Sniķere
Pilsrundāle
Ruņa
Viesīte
Zosna
Paņemūne
Runči
Ukri
Sauka
Mežgale
Ruduški
Pape
Aizpores
Kaļvi
Andrupene
Ambeļi
Kombuļi

- 2023. gadā veiktās uzskaites
- 2023. gadā neapmeklētie parauglaukumi

Слава Україні!
Героям слава!

Griezes indekss *Crex crex* 1989 – 2023

griežlė, rukkirääk, ruisrääkkä, kornknarr, corncrake

Biotops	♂♂/km² (Keišs 2006)
Pļavas atmatā =pamestas	3,05
Nekultivētas pļavas	2,85
Aramzeme atmatā	2,70
Kultivētas pļavas	1,68
Citi biotopi	1,60
Nekultivētas ganības	1,56
Krūmi	1,27
Ziemāji	1,25
Kultivētas ganības	0,81
Vasarāji	0,69
Rušināmkultūras	0,12

Grieze *Crex crex* Latvijā

griežlė, rukkirääk, ruisrääkkä, kornknarr, corncrake

dod priekšroku PĻAVĀM!

izvairās no ganībām!

Pļavu proporcijas samazināšanās Latvijā

(Anonymous 1959; 1967; 1976; 1986; 1991; 1993; 1994; 1996; 1997a; 1997b; 1999a; 1999b; 2000a; 2000b; 2000c; 2001; 2002; 2003a; 2003b; 2004a; 2004b).

Слава Україні!
Героям слава!
Героям слава!

Grieze *Crex crex* Latvijā

griežlė, rukkirääk, ruisrääkkä, kornknarr, corncrake

Kad pļaut?

Kā pļaut?

Vai pļaut?

Pļavu putni – BRIDĒJPUTNI (Charadriiformes)

Atlidošana

Dēšana un perēšana

Mazuļi

	Marts	Aprīlis	Maijs	Jūnijs	Jūlijs	Augusts	Septembris
Ķīvīte							
Mērkaziņa							
Pļavas tilbīte							
Melnā puskuitala							
Pļaušana		NEDRĪKST			NEPIECIEŠAMA		
Ganīšana		PIEĻAUJAMA NELIELA GANĪBU SLODZE			NEPIECIEŠAMA		

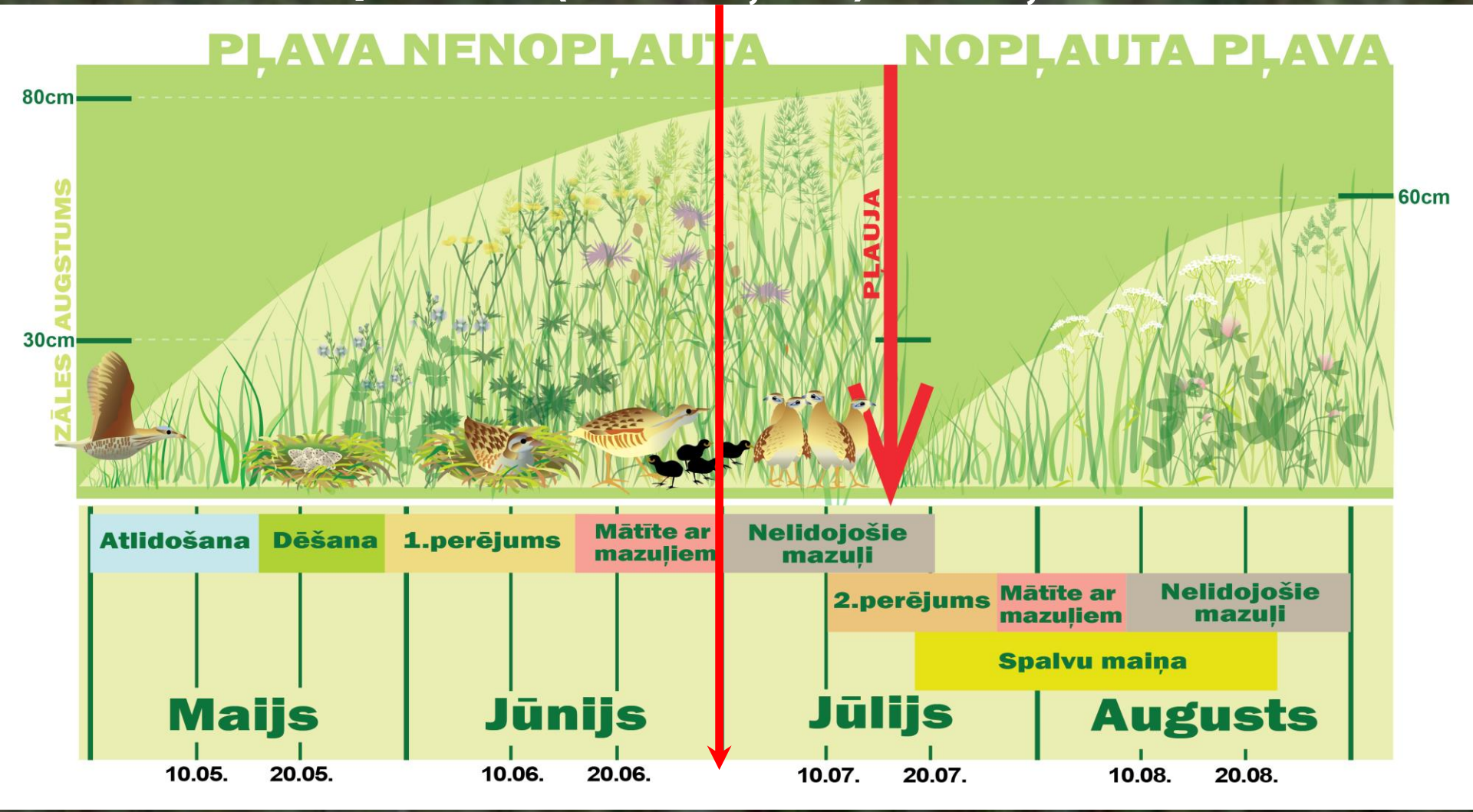
	Marts	Aprīlis	Maijs	Jūnijs	Jūlijs	Augusts	Septembris
Ķikuts							
Pļaušana		NEDRĪKST			NEPIECIEŠAMA		
Ganīšana		PIEĻAUJAMA NELIELA GANĪBU SLODZE			NEPIECIEŠAMA		

Kad pļaut?

Grieze *Crex crex*

līdz lidotspējīgiem mazuļiem no olu dēšanas sākuma

paiet 7 (SEPTIŅAS) nedēļas

Ann. Zool. Fennici 53: 288–295 ISSN 0003-455X (print), ISSN 1797-2450 (online)
Helsinki 7 November 2016 © Finnish Zoological and Botanical Publishing Board 2016

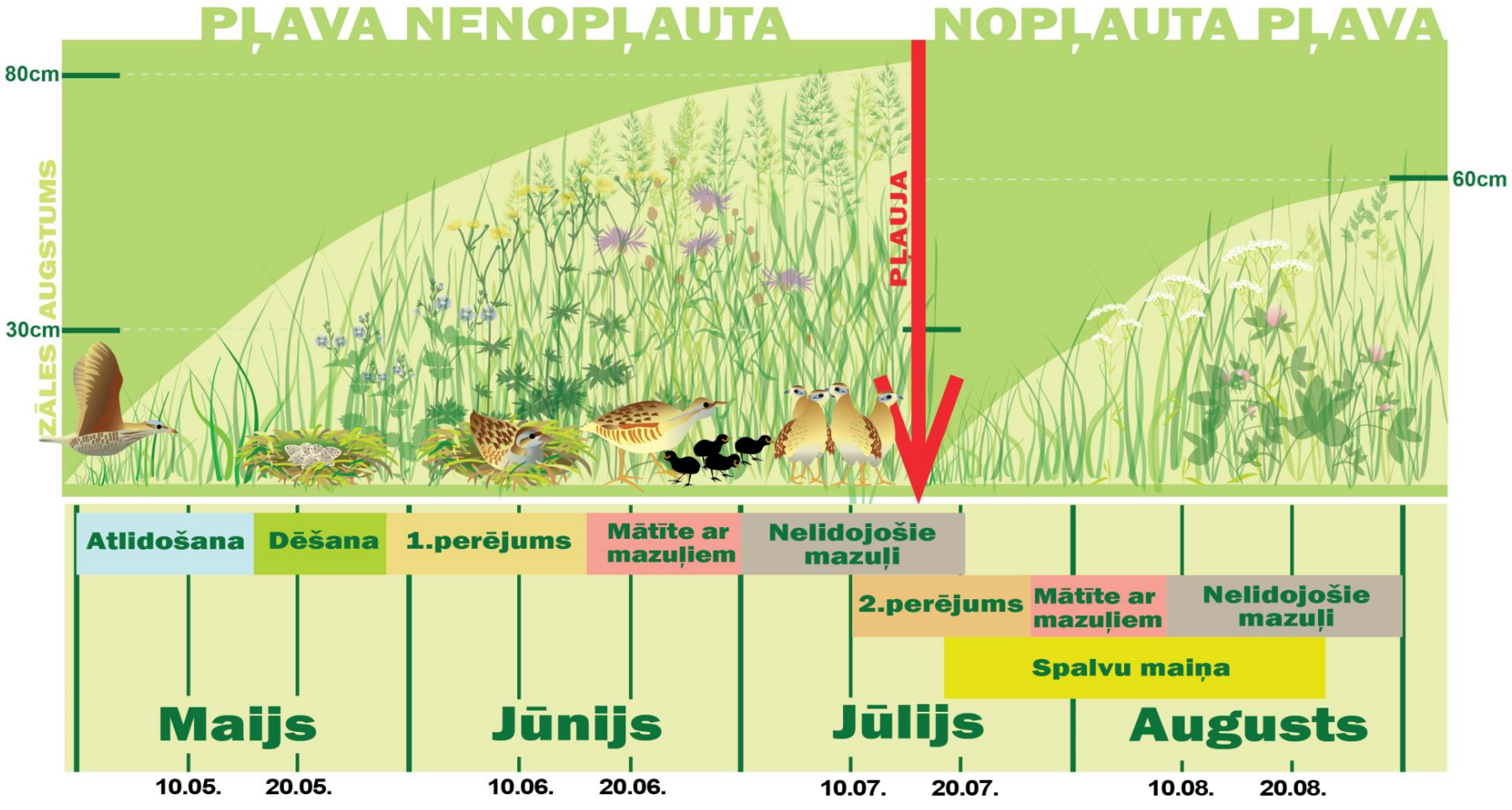
Kad pļaut?

Survival and departure of corncrakes *Crex crex* on managed breeding grounds

Jochen Bellebaum[1], Susanne Arbeiter[2], Angela Helmecke[2] &
Kees Koffijberg[3]

veicot pļauju pēc 15. jūlija izdzīvotība palielinās no 40 % līdz 70%

Bird Study (1998) **45,** 35–50

Survival and behaviour of Corncrake *Crex crex* chicks during the mowing of agricultural grassland

GLEN A. TYLER[1], RHYS E. GREEN[1]* *and* CATHERINE CASEY[2] [1]*Royal Society for the Protection of Birds, 17 Regent Terrace, Edinburgh EH7 5BN, Scotland, UK and* [2]*Birdwatch Ireland, Ruttledge House, 8 Longford Place, Monkstown, Co. Dublin, Republic of Ireland*

Kā pļaut?

32 % mazuļu aiziet bojā;

55 % mazuļu aiziet bojā (Lielbritānija)

Pļaujas laikā iet bojā arī pieaugušas griezes

(Foto: G. Tyler/RSPB)

Kā pļaut?

Bird Conservation International (2017) 27:560–567. © BirdLife International, 2017
doi:10.1017/S0959270916000447

Short Communication

Do Corncrakes *Crex crex* benefit from unmown refuge strips?

SUSANNE ARBEITER, ANGELA HELMECKE and JOCHEN BELLEBAUM

Kā pļaut?

Lejas Oderas Nacionālais parks (Vācijā)

nepļautās joslas efekts ir tikai sākot ar 15 m joslu, 10 m ir absolūtais minimums; pieaugušās griezes nepļautajās joslās praktiski neuzturas

1998.–2000. gads: pļauja sākot ar 1. jūniju;
iezīmēto pieaugušo griežu uzturēšanās laiks pļavās – 23 dienas
2012.–2015. gads: pļauja sākot ar 15. jūliju;
iezīmēto pieaugušo griežu uzturēšanās laiks pļavās – 37 dienas
konstatē arī lielāku mirstību, ja pļauj agrāk

Un kā tad ar cepurīti?

So – what about the cap or CAP?

Agriculture, Ecosystems and Environment 257 (2018) 30–37

Contents lists available at ScienceDirect

Agriculture, Ecosystems and Environment

journal homepage: www.elsevier.com/locate/agee

Present agri-environment measures in Europe are not sufficient for the conservation of a highly sensitive bird species, the Corncrake *Crex crex*

Jochen Bellebaum[a,*], Kees Koffijberg[b]

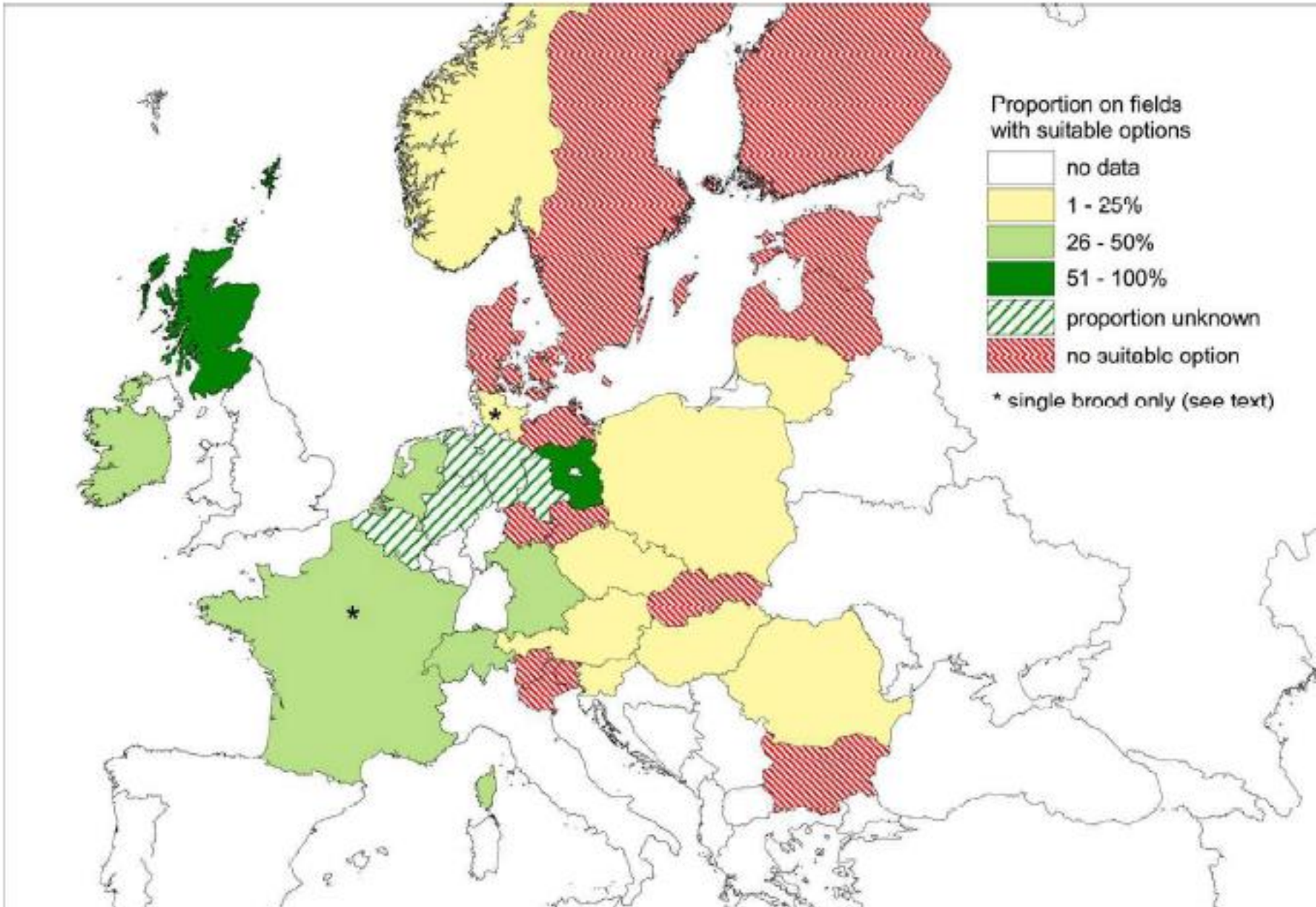

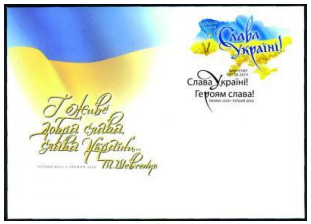
Valsts	griezes schēma	datums	no centra	joslas
Austrija	ir	15.7.	izvēle	(10%)
Beļģija	ir	15.7/15.8.	nē	10%
Bulgārija	ir	15.6/1.7.	15.7.	nav
Čechija	ir	15.8	jā	nav
Dānija	nav	21.6.	nē	nav
Igaunija	nav	10.7.	>15ha	nav
Somija	nav	nav	iesaka	nav
Francija	ir	20.6/20.7.	iesaka	malā
Ungārija	ir	1.7./1.8.	jā	10-15%
Īrija	ir	10.8/10.9.	jā	malas
Itālija	nav	nav	nav	10%

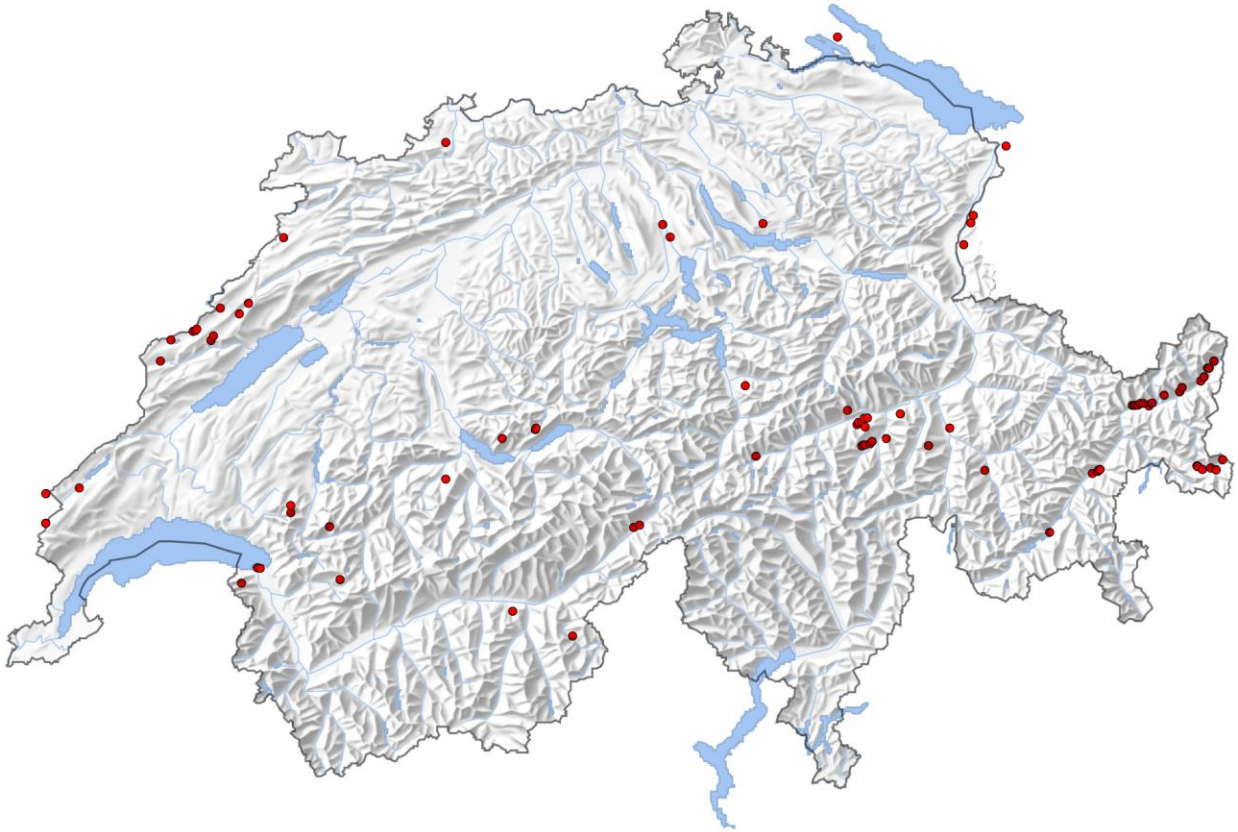
Valsts	griezes schēma	datums	no centra	joslas
Latvija	nav	nav	izvēle	nav
Lietuva	nav	1.8/15.8.	nē	nav
Nīderlande	ir	1.8/15.8.	iesaka	nav
Norvēģija	ir	15.8	jā	nav
Polija	ir	1.8.	nē	>1ha
Rumānija	ir	1.8.	>15ha	3m
Somija	nav	nav	iesaka	nav
Slovēnija	ir	1.8.	jā	izvēle
Skotija	ir	1-15-31.8.	jā	malā
Šveice	ir	1.8.	daļēji	ind.
Zviedrija	nav	nav	daļēji	daļēji

Bundesland	griezes schēma	datums	no centra	joslas
Bavārija	nav	1.8.	jā	nav
Brandenburga	ir	15.7/15.8.	nē	3-10m
Meklenburga-Priekšpomerānija	nav	1.6.	nē	20% pēc 1.7.
Lejassaksija	ir	1.8	jā	nav
Ziemeļreina-Vestfālene	nav	1.8.	nē	nav
Saksija	nav	15.7.	nē	nav
Saksija-Anhalte	nav	15.7.	jā	nav
Šlēsviga-Holšteina	ir	6 ned.pēc	jā	nav
Tīringene	nav	1.7.	nē	10-30% pēc 20.7.

J. Bellebaum, K. Koffijberg 2018

© 2024, Schweizerische Vogelwarte

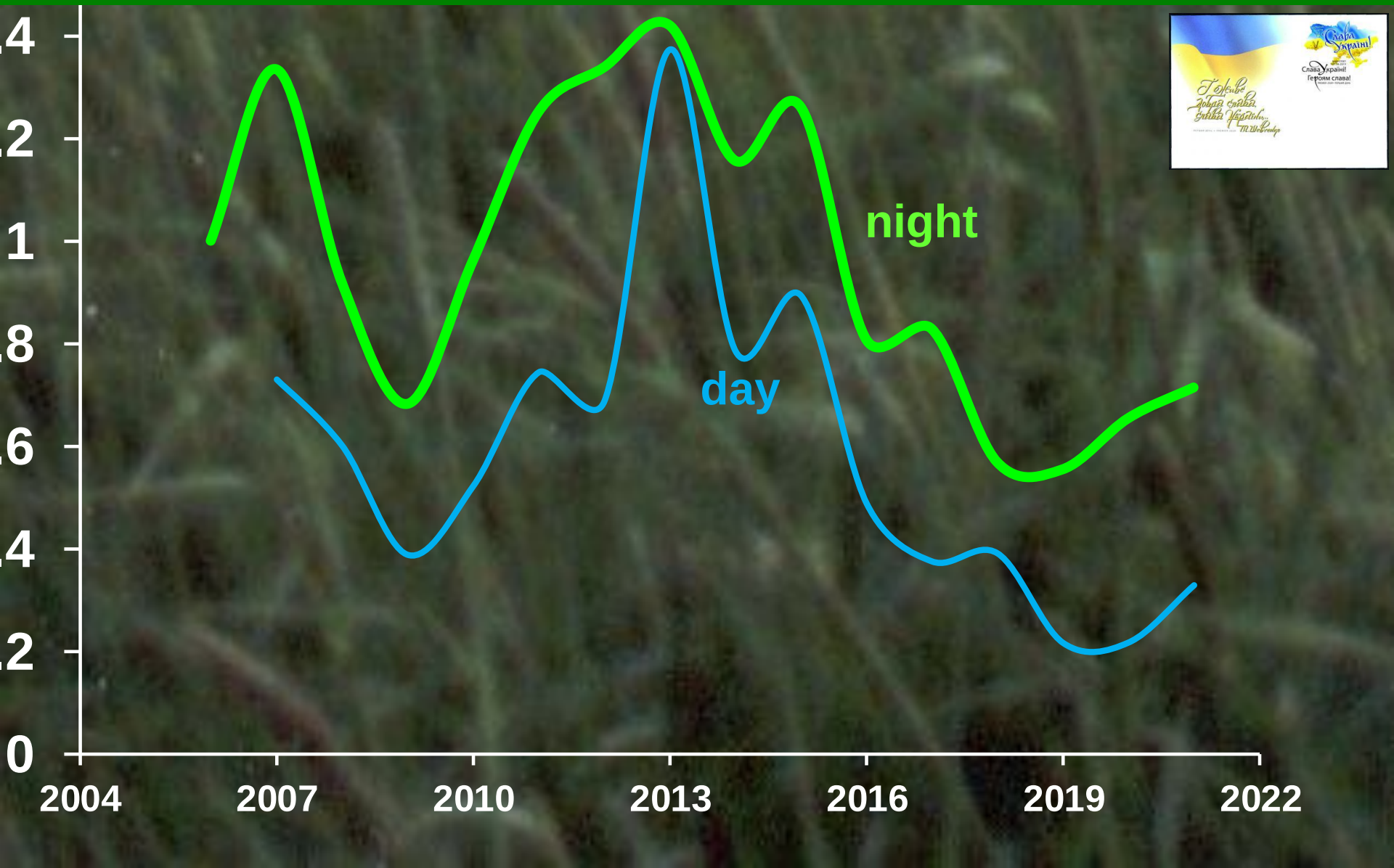

Ačiū! Aitäh! Kiitos! Tack! Paldies!

Increase of observed individuals after management in Rūja floodplains

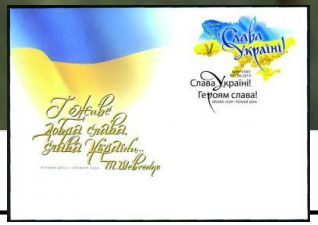
Corncrake *Crex crex* index Latvia 2006–2021, moderate decline (p<0,01)

Emberiza hortulana; dārza stērste; sodinė starta; põldtsiitsitaja; peltosirkku; ortolansparv

Emberiza hortulana; dārza stērste; sodinė starta; põldtsiitsitaja; peltosirkku; ortolansparv

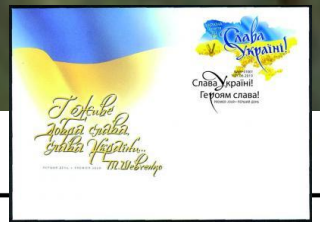
1980–1984

10x10 km

Priednieks et al. 1989

Iespējama	55
Ticama	43
Pierādīta	19
Kopā	117

Emberiza hortulana; dārza stērste; sodinė starta; põldtsiitsitaja; peltosirkku; ortolansparv

2000–2004

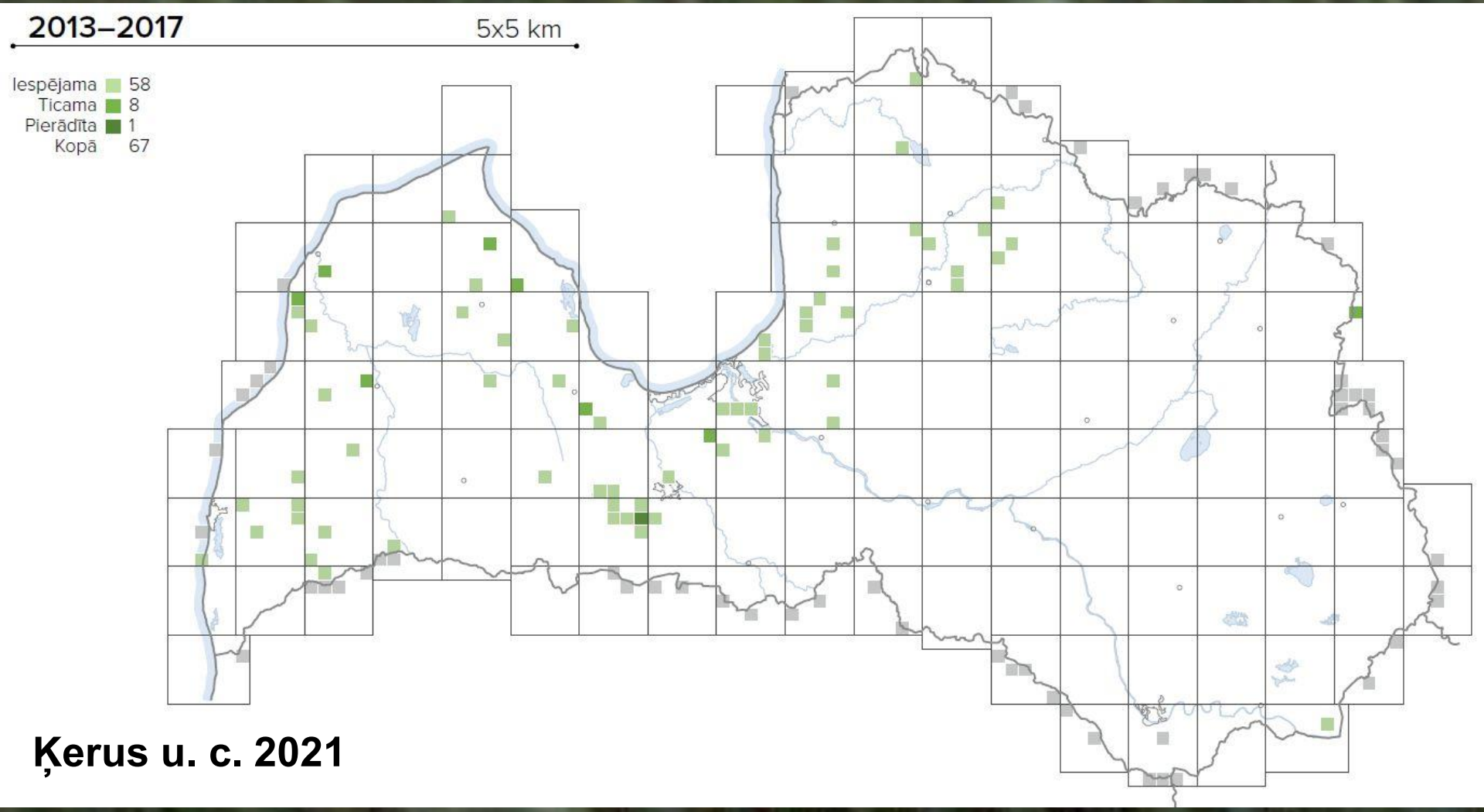
10x10 km

Ķerus u. c. 2021

Iespējama	98
Ticama	29
Pierādīta	14
Kopā	141

Emberiza hortulana; dārza stērste; sodinė starta; põldtsiitsitaja; peltosirkku; ortolansparv

Ķerus u. c. 2021